

Информацията относно приетите и планираните от ВСС дейности за изпълнение на
отправените от ЕК препоръки, съдържащи се в Работен документ на Службите на
Комисията SWD(2022) 502 final, 13.7.2022 г.: Доклад относно върховенството на
закона за 2022 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в

България

/30.09.2022 г./

1. Гарантиране на своевременни редовни конкурси за повишаване в длъжност, за да се избегне дългосрочното командироване на съдии за заемане на свободни длъжности, като се вземат предвид европейските стандарти за командироване на съдии“. Както се посочва и в писмото, тази препоръка се съдържа в първата част на Доклада, в който се изтъква, „че липсата на редовни конкурси за назначаване на по-високи длъжности в съдебната система, съчетана с широкото използване на командированя, създава рискове за независимостта на съдебната власт.

1. Предприети действия по конкурсните процедури в рамките на действащата нормативна уредба

През 2022 г., в рамките на действащата нормативна уредба бяха финализирани обявените през 2019 г. конкурси за повишаване в длъжност „съдия“ за ВКС –ТК и за Окръжните съдилища – гражданска, търговска и наказателна колегия.

С цел по-бързо попълване на свободните места и обезпечаване на кадровия ресурс в съответния орган на съдебна власт, бе допуснато и предварително изпълнение на решенията на Съдийската колегия на основание чл. 60, ал.1 АПК за повишаване на класираните участници в конкурсите за ВКС-ТК, ОС – гражданска и търговска колегии.

Така, с решение на Съдийската колегия по пр. № 28/12.07.2020 г. са повишени по реда на чл. 193, ал. 3 от ЗСВ 4 /четирима/ класирани кандидати и в резултат на допуснатото от колегията предварително изпълнение, кандидатите встъпиха в длъжност на 20.07.2022 г.

С решения на СК на ВСС по пр. № 33/20.09.2022 г. са повишени 29 класирани кандидати - съответно за 20 /двадесет/ места в окръжните съдилища – гражданска колегия и за 9 /девет/ в окръжните съдилища – търговска колегия като по отношение и на тях е допуснато предварително изпълнение на решенията на Колегията.

С решение на Съдийската колегия на ВСС по пр. № 34/27.09.2022 г. са повишени още 4 /четирима/ кандидати по реда на класирането, на основание чл. 193, ал. 6 от ЗСВ, за които отново на основание чл. 60, ал.1 от АПК бе допуснато предварително изпълнение с оглед попълване на свободните места в органа на съдебна власт.

Обявено е и класирането за повишаване за 12 длъжности в окръжните съдилища – наказателна колегия.

С оглед осигуряване ритмичност на конкурсните процедури за кариерно развитие, през 2022 г. са обявени:

- Конкурс за повишаване в длъжност и заемане на 24 длъжности за съдия в апелативните съдилища – гражданско отделение – /с решение на Съдийската колегия на ВСС по пр. № 31/26.07.2022 г., обнародван в ДВ, бр. 61/02.08.2022 г./, по който с решение на Комисията по атестирането и конкурсите към СК на ВСС по пр. № 34/19.09.2022 г., са допуснати до участие 242 кандидати;

- Конкурс за повишаване в длъжност и заемане на 18 длъжности за съдия в апелативните съдилища – търговско отделение – /с решение на Съдийската колегия на ВСС по пр. № 31/26.07.2022 г. и обнародван в ДВ, бр. 61/02.08.2022 г./, по който с решение на Комисията по атестирането и конкурсите към СК на ВСС по пр. № 34/19.09.2022 г., доп. с решение по пр. № 35/26.09.2022 г. са допуснати 201 кандидати;

- Конкурс за преместване за заемане на 1 длъжност „съдия“ в Апелативен съд – Пловдив – гражданско отделение, обявен с решение на Съдийската колегия на ВСС по пр. № 31/26.07.2022 г. и обнародван в ДВ, бр. 61/02.08.2022 г. В конкурса участва 1 кандидат, допуснат с решение на КАК по пр. № 34/19.09.2022 г.;

- Конкурс за повишаване и заемане на 6 длъжности за съдия във Върховния касационен съд – Наказателна колегия, обявен с решение на Съдийската колегия на ВСС по пр. № 19/11.05.2022 г. и обнародван в ДВ, бр. 38/20.05.2022 г., по който с решение на Комисията по атестирането и конкурсите по пр. № 27/04.07.2022 г са допуснати 53 кандидати.

В процес на работа са и конкурсните комисии по:

- Конкурс за повишаване в длъжност и заемане на 19 длъжности за съдия в апелативните съдилища – наказателно отделение – обявен с решение на Съдийската колегия на ВСС по пр. № 24/22.06.2021 г. и обнародван в ДВ, бр. 53/25.06.2021 г. , до участие в който са допуснати 139 кандидати;

- Конкурс за повишаване в длъжност и заемане на 23 длъжности за съдия в административните съдилища – обявен с решение на Съдийската колегия на ВСС по пр. № 12/13.04.2021 г. и обнародван в ДВ, бр. 32/16.04.2021 г., до който са допуснати 192 кандидати.

2. Предприети мерки в промяна на подзаконовата уредба, свързани с оптимизиране на конкурсните процедури

С решение на Пленума по пр. № 27/15.09.2022 г. бяха приети изменения и допълнения в Наредба №1/09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт. Измененията са обнародвани в ДВ, бр. 77/27.09.2022 г. и касаят разпоредбите на чл. 13, ал. 10 и чл. 36, ал. 10 от Наредбата, регламентиращи реда на отводите от редовни или резервни членове на конкурсни комисии.

Новите правила предвиждат възможност определен член на конкурсна комисия да направи отвод пред съответния пленум - на ВКС или ВАС още при изтегляне жребия (вместо пред съответната колегия на ВСС, която след обявяването на отвода следваше да изчака отново попълване на състава чрез жребий от съответния пленум, какъвто бе досегашния режим), което ще доведе до облекчаване и съкращаване във времето на процедурата по избор на членове на конкурсни комисии, избирани от пленумите съответно на Върховния касационен съд и Върховния административен съд и събранията на прокурорите съответно на Върховната касационна прокуратура и Върховна апелативна прокуратура, което пък от своя страна е предпоставка за оптимизация на общите срокове при провеждане на конкурсите.

3. Предприети мерки за оптимизиране продължителността на атестационните процедури.

В контекста на мерките, целящи своевременното провеждане на конкурсните процедури и доколкото резултатите от последното проведено атестиране, с оглед разпоредбата на чл.191а от ЗСВ, са компонент от оценката на участниците в конкурсите за повишаване и преместване в органите на съдебна власт, оптимизирането на дейността по атестиране в последните няколко години намери отражение в следните насоки:

На първо място следва да бъде отбелязано въвеждането на помощните атестационни комисии (ПАК) от действащи магистрати като органи, участващи в атестационния процес на съдиите, в следствие на измененията в Закона за съдебната власт (ДВ, бр.11 от 07.02.2020 г.). Мярката бе въведена с цел ускоряване процеса по атестиране и конкурсите.

От момента на тяхното въвеждане и досега, помощните атестационни комисии изпълняват успешно функциите на помощен орган по атестирането, като осигуряват ценно и съществено съдействие на Комисията по атестирането и конкурсите към СК на ВСС, с гарантирана бързина при реализирането на атестационните процедури в страната.

Прагматичният замисъл за постигане на ефективност в процеса на атестиране и намаляване на продължителността на атестационните процедури чрез въвеждането на ПАК, дава своите добри резултати на практика. Към настоящия момент, при участието на тези помощни органи в дейността по атестиране, по конкурсните процедури - за повишаване в длъжност „съдия“ в окръжните съдилища/обявена през 2019 г./, както и за повишаване в длъжност „съдия“ в административните съдилища/ обявена през 2021/ са проведени близо 250 атестационни процедури. Ускорен е и процесът по изготвянето на атестациите на участниците в текущите към настоящия момент конкурси за повишаване в длъжност.

На следващо място следва да бъдат отбелязани предприетите усилия за попълване състава на Комисията по атестирането и конкурсите с членове от квотата на действащите съдии, при условията и по реда на чл. 37, ал.3 и ал.4 от ЗСВ. Към настоящия момент комисията работи в пълен състав от 10 членове – 5 членове на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет и 5 членове от състава на действащите

съдии. Това предпоставя висока ефективност в дейността ѝ, включително при провеждане на атестационните процедури, доколкото членовете на КАК са със специализация в гражданското, наказателното и административното право и процес, и като професионален профил вече обхващат изцяло материята на разгледаните от атестираните магистрати дела.

Горните изводи относно оптимизиране дейността на комисията в областта на провежданите атестационни процедури се потвърждава и от броя на проведените от КАК-СК атестационни процедури от началото на 2022 г. – 257, преобладаващата част от които на участници в конкурси за повишаване в длъжност „съдия“ в органите на съдебна власт.

4. Дейности и мерки, свързани с промени в нормативната уредба

В средносрочен план мерките, които биха довели до оптимизация процеса по съвременно и ритмично провеждане на конкурсите и атестирането, са свързани със законодателни промени в ЗСВ и изменения в подзаконовата уредба.

В тази връзка следва да се имат предвид и предприетите от страна ВСС и към момента действия по проект “Повишаване на професионализма в съдебната система“, финансиран по програма „Правосъдие на НФМ 2014-2021“, бенефициент по който е ВСС, а програмен оператор – Министерство на правосъдието.

В рамките на проекта е и Дейност 1 „Мерки за осигуряване на по-добро функциониране на българската съдебна система във връзка с процедурите по назначаване, подбор и кариерно развитие на магистратите“. В изпълнение на дейността е заложено изготвянето на Анализ на процедурите за назначаване, подбор и кариерно развитие на магистратите, базиран на анализ на европейската практика и националното законодателство, както и предложения за усъвършенстване на законодателството в областта на конкурсите и атестирането, които да бъдат внесени за разглеждане и обсъждане и в Министерство на правосъдието. Като основната цел е повишаване ефективността на съдебната система чрез подобряване специфичните процедури и правила за подбор и кариерно развитие на магистратите. Към настоящия момент дейността на работната група по изготвяне на първоначален вариант на Анализ и проект на предложения за законодателни промени са във финалната фаза като същите са съобразени и с препоръките в доклада на Европейската комисия относно върховенството на закона за 2022 г. и след провеждане на обсъждане (по време на кръгла маса в рамките на проекта), същите се очаква да бъдат предоставени и на Министерството на правосъдието.

Във връзка изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, включително за подобряване на процедурите при провеждане на конкурсите в съдебната система и ускоряване на процеса, както и внасяне на промени в института на командироването, с писмо на Министъра на правосъдието (Рег. №11-00-1604 от 28.10.2021 г.) от ВСС е поискано да определи представители за участие в работна група. С решение на Пленума на ВСС са определени представители – членове на СК и ПК на ВСС (т.81, Протокол № 22 от дистанционното заседание чрез видеоконферентна връзка на Пленума на Висшия съдебен съвет, проведено на 11 ноември 2021 г.).

По отношение на Препоръка № 3 *“Предприемане на стъпки за адаптиране на състава на Висшия съдебен съвет, като се вземат предвид европейските стандарти за съдебните съвети“* и Препоръка № 4 *„Продължаване на прилагането на мерки за подобряване на почтеността в конкретни сектори на публичната администрация, включително мерки, специално пригодени към полицията и съдебната власт“*, от страна на дирекция „Правна“ в АВСС е изразено становището, че се присъединява към изготвените предложения за изпълнение на препоръките от страна на Министерство на правосъдието.

По отношение на мярка № 3, касаеща състава на Висшия съдебен съвет следва да се подчертае, че изпълнението на мярката е свързано с изменения в Конституцията на Република България. Както коректно е отразено и в изготвеното от Министерство на правосъдието предложение, на този етап не би могло да бъде поет ангажимент за гарантиране на изпълнението ѝ.

По отношение на мярка № 4 има изготвен ЗИД на ЗСВ в изпълнение на мярка *„Укрепване ролята на Инспектората към Висшия съдебен съвет за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт“* от Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, реформа 2: *“противодействие на корупцията“*. В законопроекта се предлагат преразглеждане на етичните насоки за поведение на магистратите, като ИВСС в сътрудничество с ВСС да обобщава добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила: организиране и провеждане на антикорупционни обучения, както и обучения за интегритет и конфликт на интереси.

В хода на провеждане на обществените консултации и съгласувателната процедура по чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, цитираният по-горе законопроект е предоставен на Висшия съдебен съвет, който предстои да изрази становище в нормативно установения срок.